

In sanctum pascha (sermo 5) [Sp.]

Εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ε΄.

59.731

α΄. Ἐν Ἰουδαίοις οἱ τύποι, παρ' ἡμῖν δὲ ἡ ἀλήθεια. Σκιὰν γὰρ, φησὶν, ὁ νόμος εἶχε τῶν μελλόντων ἀγαθῶν· καὶ, Ὁ νόμος, φησὶ, διὰ Μωϋσέως ἐδόθη· ἡ χάρις 59.732 γὰρ καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. Οὐδὲ γὰρ τὰ Ἰουδαίων ἀλλότρια Χριστοῦ, τυπικὴν δὲ καὶ σκιώδη τὴν πρὸς Χριστὸν εἶχεν οἰκείωσιν· ἐτηρεῖτο δὲ 59.733 τῇ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ παρουσίᾳ ἢ τελείωσιν, καὶ ἡ σαφὴς αὐτοψία τῶν πραγμάτων, ὅτε καὶ ἡ αὐτοψία τοῦ βασιλέως. Καὶ γὰρ τις εἰκόνα γράφων, σκιογραφεῖ πρῶτον, εἶτα τοῖς χρώμασι τελειοῖ τὴν γραφήν· καὶ ἔστιν ἕτερον μὲν τῆς σκιάς ἢ εἰκῶν κατὰ τὸ φαινόμενον, ταῦτ' ὁ δὲ κατὰ τὸν ὑποκείμενον τοῖς χρώμασι χαρακτῆρα. Σκόπει δὴ μοι διὰ τῶν σκιῶν τὰ ἀληθινὰ, καὶ θεωρεῖ διὰ τύπων τὰ δηλούμενα, καὶ ἐκ τῶν μικρῶν πρὸς τὰ μεγάλα πρόιθι· καὶ μή μοι περὶ γῆν ἀπομείνης, ἔλευθερίας ἔθνους ἐνός τῆς ἀπὸ τυράννου, καὶ σωτηρίας παιδίων τῆς προσκαίρου, καὶ μετοικίας τῆς ἀπὸ γῆς εἰς γῆν ἐπιτελῶν ὑπομνήματα. Οὐδὲ γὰρ τὰς Ἑλλήνων ἑορτὰς εὐρήσεις πάνυ τι τῶν τοιούτων ἀφροσύνας ὑπομνήματα τῶν. Ἐορτάζουσι γὰρ τοὶ καὶ ἐκεῖνοι νόσων ἀποφυγὰς, καὶ τυραννίδων ἐλευθερώσεις, ἀποικίας τε καὶ πόλεων κτίσεις, καὶ νίκας πολέμων, καὶ τὰ τοιαῦτα, ὅσα γῆνα καὶ πρόσκαιρα λαμβάνοντες εἰς ὑπόθεσιν ἑορτῶν.

Ἦδη τὰ μεγάλα μνησθῆναι δεῖ, τὰ θεῖα καὶ ὄντως Θεοῦ δῶρα, καὶ μεγάλην τὴν αἰώνιαν ἑορτάζουσιν ἑορτὴν, ἐλευθέρωσιν ἐκ δαιμόνων ἀντικειμένων πολεμούντων πρὸς τὸ ἀγαθόν, ἀφελκόντων ἀπὸ τῆς Θεοῦ βασιλείας, σωτηρίαν οὐ πρὸς βραχύν τινα βίον, ἀλλὰ πρὸς αἰώνιαν διαμονήν, μετοικίαν ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανὸν κατὰ τὴν παροῦσαν πολυτελείαν, καὶ εἰς αἰώνιαν κτῆσιν κατὰ τὴν μέλλουσαν ἀνάστασιν. Αἴγυπτος ἔθλιβεν Ἰουδαίους ἐλευθέρους ὄντας ἐκ πατέρων, ὑποβαλοῦσα δουλείας ζυγῶ, πλινθουργεῖν καὶ πόλεις κατασκευάζειν ἀναγκάζουσα. Σύμβολον τοῦτο θλίψεως κοσμικῆς, ἐν ἧ ἡ κατεπονείτο τὸ γένος τὸ ἀνθρώπινον, ἀποπεσὸν τῆς παρὰ Θεοῦ τρυφῆς τε καὶ ἐλευθερίας, περὶ τὴν γῆν ἔργασίαν διαπονούμενον, καὶ τὰς σκηνὰς ἀπολλυμένας κατασκευάζον· ὅτι μηδὲν τῶν ἐν ἀνθρώποις μόνιμον μηδὲ ἀσφαλές, ἀλλὰ πάντα φθιρόμενα χειρῶν ἀνθρωπίνων ἔργα, καὶ χρόνου παραναλώματα. Ἐλευθερῶσαι τῆς δουλείας ταύτης ὁ Θεὸς βούλεται, καταπονούμενον τὸ ποίημα τὸ ἴδιον οἰκτεῖρας, ὡς περ εἶδε τὴν κάκωσιν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἐλευθεροῖ διὰ κτήσεως. Ἐκουσίως γὰρ εἰς Θεὸν ἐπανελθεῖν δεῖ τοὺς ἐκουσίως ἀποπηδήσαντας. Πέμπονται δούλοι νόμον κομίζοντες, διὰ νόμου πρὸς δικαιοσύνην παρακαλοῦντες, διὰ δικαιοσύνης πρὸς Θεὸν ὁδηγοῦντες, μικρὰς ἔτι κολάσεις ταῖς ἀντικειμέναις δυνάμεσιν ἐπάγοντες, οὕτω τέλος ὄλεθρον ἐν μέρει κομίζοντες, τοὺς ἀσεβεῖς οὕτω παντελῶς ἐξαλείφοντες. Τοῦτο γὰρ ἐφυλάττετο τῇ τοῦ Δεσπότη τοῦ παρουσίας μετὰ τοὺς δούλους παραγινομένου. Τύποι δὲ τούτων καὶ σύμβολα, Μωϋσῆς ἀποστελλόμενος πρὸς Ἰουδαίους μετὰ Ἀαρὼν τοῦ ἀδελφοῦ, καλῶν ἐπὶ λατρείαν Θεοῦ, μαστιγῶν Αἴγυπτον πληγαῖς μερικαῖς ὑπὲρ τοῦ δουλουμένου καὶ θλιβομένου λαοῦ. Ἀλλὰ γὰρ τούτων γινόμενων, ἔτι καὶ ὁ Ἰσραὴλ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν Αἰγυπτίων χώραν εἶχε τοῦ θεομαχεῖν. Ἐννέα πληγαί, καὶ τέλος οὕτω τοῦ πράγματος. Τὴν τελευταίαν ἐπαχθῆναι δεῖ τὴν τῶν πρωτοτόκων ἀναίρεσιν, καὶ ἅμα ταύτη ἐξιέναι τὸν Ἰσραὴλ.

Ἐνταῦθα πρόβατον θύεται, καὶ αἱ τῶν οἰκιῶν εἴσοδοι τῶν Ἑβραϊκῶν τῶν αἵματι χρίονται, καὶ τὰ πρωτότοκα τῶν Ἰουδαίων ἐκφεύγει τὴν τοῦ θανάτου πληγὴν

διὰ τὸ τοῦ αἵματος σύμβολον. Ἐσθίουσι τὸ πρόβατον Ἰουδαῖοι σὺν ἀζύμοις καὶ πικρίσιν. Ἐξΐασιν ἐξ Αἰγύπτου· ἐπιδιώκει Φαραὼ καὶ οἱ λει πόμενοι τῶν Αἰγυπτίων· ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἔρχονται τὴν Ἐρυθράν. Αὕτη δέχεται μὲν τὸν τῶν Ἑβραίων στρατὸν διαιρεθεῖσα δυνάμει Θεοῦ, καὶ ῥάβδῳ Μωϋσέως· καταποντίζει δὲ τὴν Αἰγυπτιακὴν δύναμιν ἐπεισελθοῦσαν. Προβατόν σοι Χριστὸς ἐπ' ἐξόδῳ τῆ ἀπὸ κόσμου, καὶ σὲ συμμετατίθησιν εἰς οὐρανὸν ἀναβαίνων· ἀναβιβάζει καὶ σὲ ἐπὶ τὴν αἰωνίαν ζωὴν. Μετάγων τὸν ἄνθρωπον τὸν ἐκ Δαυὶδ γεγονότα, συμμετάγει τοὺς ἀκολοῦθουντας, τοὺς ὑπηκόους καὶ πειθηνίους, τοὺς μηκέτι Φαραὼ φοβουμένους, μηδὲ δηλῶς ἐναπομένοντας ταῖς δουλικοσομικαῖς καὶ κακοπαθείαις γηΐναις, διὰ τὴν ὀλίγην καὶ δριμεῖαν ἡδονὴν, ἧς τύπον εἶχεν ὁ Ἰσραὴλ τὴν τῶν κρεῶν καὶ κρομμύων καὶ σκοροδῶν βρώσιν ἐν Αἰγύπτῳ. Τοιαύτη γὰρ ἡ κατὰ κόσμον ἡδονή, δριμυτάτην τῶν μεριμνῶν πόλιν ἔχουσα συμπεπλεγμένην, σαρκικὴν δὲ καὶ θηριώδη τὴν πλησμονήν. Ἐξιώντι δὲ σοι τῆς κοσμικῆς ζωῆς, ἀρχὴ ζωῆς ἀληθινῆς γίνεται· ὡσπερ ἐκείνοις ἀρχὴ μηνῶν τὸ πάσχα τὸ τυπικόν.

Νῦν γὰρ ἀρχὴ [τοῦ] ζῆν, ὅτε ἀποτάσῃ τῆ κοσμικῆ καὶ γηΐνῃ ζωῆ· νῦν εὐρίσκεις τί τὸ ἀληθινὸν ζῆν, τὸ ἐν πνεύματι. Θύεται Χριστὸς, ὥστε γινώσκεις τὴν θυσίαν αὐτοῦ τὴν ὑπὲρ σοῦ 59.734 γενομένην. Τότε σοι πληροῦται τὸ, Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἄμνος ἐναντίον τοῦ κείραντος αὐτὸν ἄφρονος. Καὶ ἡ μὲν ἠπιότης ἐν αὐτῷ σώζει τοῦ προβάτου τὴν πρωτοτύπωσιν· ἡ δὲ εἰς ὕψος ἄνοδος, καὶ οὐκ ἐν τοῖς κάτω κατάσχεσις, ἀποσώζει τοῦ ἐρίφου τὴν ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ πορείαν. Αἶγες γὰρ ἐπὶ τὰ ὑψηλότερα καὶ δύσβατα πεδῶσι τε καὶ ἀναβαίνουνσιν. Ὑψηλῶν δὲ ἀνθρώπων καὶ δυσβάτων ἦν οὐρανός, ἀφ' ἧς ἡμέρας καταπέπτωκε σφαλεῖς ἀπὸ τῆς θείας ἐντολῆς, σαρκὶ δουλεύσας καὶ Πνεύματος ἁγίου χωρισθεῖς. Ἀναβαίνει δὴ καὶ ἀναβιβάζει σε τὸ θεῖον ἱερεῖον τυθὲν ὑπὲρ σοῦ. Μετὰ σοῦ γὰρ ἀπέθνησκεν, ἵνα σὺ ζῆσης ἐν αὐτῷ. Αἷμα δὲ σοι τὸ τοῦ ἁμνοῦ σωτήριον, ἐὰν προσέλθῃς τῷ αἵματι πιστῶς, ἐὰν τὰς αἰσθήσεις τὰς ἑαυτοῦ καὶ τὰς ἐννοίας, δι' ὧν εἰσέρχεται θάνατος ἁμαρτίαν προσεισπέμπων, ταύτας τῆ πίστει τοῦ αἵματος οἶονεὶ χρίσης, καθάπερ ὁ Ἰσραὴλ ἔχρει τὰς εἰσόδους τῷ αἵματι. Ἐὰν γὰρ σοι μὴ ἐπεισέλθῃ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἐπιθυμία, διὰ τῆς ἀκοῆς, διὰ τῆς ὁσφρήσεως, διὰ τῆς γεύσεως, διὰ τῆς ἀφῆς, καὶ μετὰ ταῦτα διὰ τῶν λογισμῶν, οὐ κρατεῖ σου θάνατος, ἀλλὰ φέρων ἐν τῷ σώματι τὴν νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ, ἔχεις καὶ τὴν ζωὴν ἐν τῷ σώματί σου φανερούμενην, καὶ οὕτως ὑπερβήσεται ὁ θάνατος ὁ ἐκ τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδάμ, ὡς τὰς Ἑβραίων οἰκίας ὑπερέβαινεν ὁ τῶν πρωτοτόκων ὄλεθρος. Διὸ καὶ τῆς ἐπὶ τούτοις ἐορτῆς ὄνομα πάσχα σημαῖνον ὑπέρβασιν. Ἄμωμόν σοι τὸ πρόβατον· ἄμωμος γὰρ σοι Ἰησοῦς· Ὅς ἁμαρτίαν, φησὶν, οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. Τέλειον ἄρσεν. Ἡ γὰρ τελείωσις τῆς δικαιοσύνης παρὰ τῷ μόνῳ ἀληθινῷ βασιλεῖ. Ἐνιαυσίον τε τὸ πρόβατον αἰωνίου τύπος Χριστοῦ. Σύμβολον γὰρ αἰῶνος ἐνιαυτός, ὁ αὐτός ἐν παντὶ αἰῶνι πολλάκις ἀνακυκλούμενος, καὶ τὰς πάσας τροπὰς ἔχων ἐν ἑαυτῷ, τοῦ καινοῦ τύπος ἀνθρώπου, ἐν ᾧ τὸ παλαιὸν τῆς ἡμετέρας ἀνθρώπου πότητος εἰς καινότητα μεταβέβληται· Ἐνδύσασθε γὰρ, φησὶ, τὸν καινὸν ἄνθρωπον. Τοῦ προβάτου τὴν ἄμωμότητα καὶ τελειότητα ἐπενδυσάμενος ἔσῃ πρόβατον Θεοῦ, καὶ αὐτὸς παραστήσας τὸ ἑαυτοῦ σῶμα θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον Θεῷ, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, καὶ πρὸς τὴν αἰωνίαν παραπεμφθῆσιν ζωὴν.

β'. Ὅραξ, ὅτι τὸ πάσχα τὸ σὸν οὐδὲ σύγκρισιν ἔχει πρὸς τὸ Ἰουδαϊκόν, ἀλλ' ὁμοίωσιν αὐτοῦ τὴν σκιοειδῆ μόνον εἶχεν ἐκεῖνο; Καὶ νήπιος ὁ Ἰσραὴλ ἐπὶ τῆ τοῦ προβάτου θυσίᾳ, ταύτην ἠγούμενος παρὰ Θεοῦ σπουδάζεσθαι, καὶ διὰ ταύτης οἰόμενος εἰληφέναι τὴν σωτηρίαν, καὶ οὐχ ὡς τύπον ὄρων αὐτὴν τῆς ὄντως σωζούσης θυσίας. Διὸ λέγεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτοὺς διὰ Ἰερεμίου, ὅτι Οὐκ

έντειλάμην ὑμῖν περὶ θυσίων. Καὶ οὐκ ἔστι παρὰ Θεῶ ψεῦδος, ἵνα έντειλάμενος εἴπη μὴ έντετάλ θαι. Ἄλλ' ἢ τοῦ πράγματος δηλοῦται δύναμις, ὅτι προ φητικῶς ἢ θυσία έπετελεῖτο καὶ προμηνυτικῶς εἰς Χριστόν. Καὶ πρόβατον θύειν έντελλόμενος ὁ Θεός, Χριστόν έδήλου τεθυσόμενον, καὶ τὰ περὶ τὸ πρόβατον ἅπαντα εἰς Χριστόν προετύπου· ὧν τὰ μὲν ἤδη τεθεώρηκας, τὰ δὲ έφεξῆς θεώρει κατὰ δύναμιν. Ἐπὶ πάσης Ἑβραίων οἰκίας έν πρόβατον αὐτοτελές, καὶ μέρος έκ τῶν κρεῶν οὐκ έκκομίζεται τῆς οἰκίας έν ἧ θύεται. Ἐπὶ πάσης γάρ Ἑκκλησίας καὶ ψυχῆς Χριστός ὅλος πανταχῆ, καὶ οὐ δαμῆ μερικός. Διὸ πολλὰ μὲν έκει τὰ πρόβατα καθ' έκάστην οἰκίαν· εἷς δὲ Χριστός κατὰ πᾶσαν ψυχὴν ὁ αὐ τό. Πέντε ἡμέρας έπὶ τῆς οἰκίας κατέχεται τὸ πρόβατον, ἀπὸ δεκάτης εἰς τεσσαρεσκαίδεκάτην· ἔπειτα οὕτω θύεται τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ πρὸς έσπέραν ὑπὸ τῆς Ἰου δαίων συναγωγῆς. Πέντε διαστήματα χρόνου δηλοῦται ταῖς πέντε ταύταις ἡμέραις ἀπὸ Ἀδάμ μέχρι συντελείας· έν μὲν τὸ μέχρι Νῶε, δεύτερον δὲ τὸ έκειθεν μέχρι Ἀβραάμ, τρίτον τὸ έπὶ Μωϋσέα, τέταρτον τὸ έκ Μωϋ σέως έπὶ τὴν Χριστοῦ παρουσίαν, πέμπτον ὁ παρῶν τῆς παρουσίας καιρός. Θύεται δὲ πρὸς έσπέραν, ὅτι έπ' έσχάτου τοῦ αἰῶνος ὑπὸ πάσης τῆς συναγωγῆς συνεφώ νησεν ὁ Ἰσραήλ κατὰ Χριστοῦ.

Ἐμελετᾶτο μὲν έξ ἀρχῆς ἢ Χριστοῦ θυσία έν τοῖς ἀεὶ τῶν δικαίων παθήμασιν ἀπὸ Ἄβελ τοῦ δικαίου, καὶ Χριστός ἦν έν ἅπασιν ὁ πάσχων· έπετελέσθη δὲ, ὅτε αὐτός δι' έαυτοῦ παρῶν ἔπασχεν ὁ θεῖος ἀμνός. Καὶ δὴ κατὰ τὴν τοῦ αὐτοῦ μὴ νὸς τεσσαρεσκαίδεκάτην ἔπασχε, καὶ τὸ πνεῦμα παρεδί δου πρὸς έσπέραν, καὶ κατὰ τοῦτον τὸν τύπον τοῦτο ἦν τὸ έκ δεκάτης λαμβάνεσθαι τὸ πρόβατον εἰς τὴν θυσίαν, 59.735 καὶ θύεσθαι τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ πρὸς έσπέραν, ὅτι ἦν ἀπ' ἀρχῆς μὲν ἢ μελέτη τοῦ πάθους, έν τέλει δὲ τὸ πάθος. Εἰτά μοι σκόπει περὶ τὴν τοῦ προβάτου βρῶσιν έν τολὴν Θεοῦ καινὴν καὶ παράδοξον, μὴ έσθίειν ὡμὰ τὰ τοῦ προβάτου κρέα. Τίς γάρ ἂν ὡμὸν φάγοι; Ἔστω λέγειν, Μηδὲ έφθὸν, ἵνα μὴ διατρίβωσιν· έπειγόμενος γάρ ὁ καιρός. Τί τὸ μηδὲ ὡμὸν, ἄλλ', Ὅπτα πυρί; Οὐδεὶς γάρ κωλύει τὸ μὴ γενόμενον. Ἄλλὰ σημαίνεται διὰ τῶν τύπων, ὡς έφην, τὰ πράγματα. Ὡμὴν προσφέρεται τὴν ἀγίαν τροφήν ὁ τὴν πίστιν ἔχων ἀργὴν· έφθὴν ὁ φιλήδο νος, έξυδαρῶν έν τῇ τοῦ βίου ῥαθυμία τὸ στερρόν τῆς πίστεως ἔργον, [ὀπτὴν δὲ ὁ] έπιτελῶν έν πνεύματι θερμῶ τε καὶ ζέοντι. Κεφαλὴν σὺν ποσὶ καὶ τοῖς έντοσθίοις έσθίειν κελεύονται. Γίνωσκε καὶ Χριστόν ἀπὸ μὲν τῆς κεφαλῆς, ὅτι Θεός πρὸ αἰῶνων ὑπάρχων κεφαλὴ τῆς ἀοράτου καὶ πνευματικῆς Ἑκκλησίας· ἀπὸ δὲ τῶν ποδῶν, ὅτι καὶ ἄνθρωπος έπ' έσχάτων αἰῶνων γῆς έπιβάς· ἀπὸ δὲ τῶν έντοσθίων, ὅτι κεκρυμμένην ἔχων έν σαρκὶ δύναμιν καὶ δικαιοσύνην, καὶ οὐ κατὰ τὸ έκτός καὶ θεωρούμενον μόνον έπωφελῆς καὶ σωτήριος τοῖς μετέχουσιν, ἄλλὰ καὶ κατὰ τὸ ένδον καὶ κατὰ τὸ ἀπόκρυφον. Ἔσθιεται δὲ έν νυκτὶ τὰ κρέα, καὶ εἰς τὴν ἡμέραν οὐχ ὑπολείπεται.

Ἀνάμνησις γάρ τοῦ Χριστοῦ πάθους έν τῷ καιρῷ τῆς κοσμικῆς νυκτὸς, μεθ' ἦν ἡμέρα διαλάμψει, καὶ ζωὴ Χριστοῦ φανήσεται. Κατὰ τὸ, Ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικε. Συντρίβει δὲ ὀστέον οὐδεὶς. Οὐδὲ γάρ κατέαξαν οἱ δήμιοι τὰ Χριστοῦ σκέλη, [τὰ] τῶν συσταυρωθέντων κατεάξαντες, ὡς ὁ εὐαγγελιστὴς έμαρτύρησεν. Αἱ πικρὶδες αἱ σὺν τῷ προβάτῳ έσθιόμεναι τὴν τῶν θλίψεων πικρίαν έδήλουν· τὰ ἄζυμα τὴν ἀπλότητα καὶ εἰλικρίνειαν, ὡς ὁ Παῦλος φησι, τουτέστι, τὸ ἀμιγές πρὸς τὴν παλαιὰν κακίαν καὶ νέαν ἀρετήν. Ὑπόλοιπόν έστὶ σοὶ τὸ σχῆμα τῶν έσθιόντων τὸ Πάσχα καὶ θεωρῆσαι πνευματικῶς, καὶ μιμήσασθαι· ἔσται γάρ έν τῷ πνευματικῷ τὸ σωματικὸν σχῆμα. Οὐκ ἔστι σχῆμα κενόν, ἄλλὰ ἔργον σωτήριον ζῶσαι τὴν ὀσφύν σου, μὴ τὴν τοῦ σώματος έν ἱμάντι, ἄλλὰ τὴν τῆς ψυχῆς έν έτοιμότητι. Ὑπόδησαι τοὺς πόδας ὡσαύτως έν έτοιμασίᾳ τοῦ Εὐαγγελίου, κατὰ τὸν Ἀπόστολον. Βακτηρίαν έν ταῖς χερσὶν ἔχε, μὴ ξύλον, ἄλλὰ πίστεως ὑποστηριζούσης. Ὅλον τὸ σχῆμα έκεῖνο ὀδοιπορητικὸν ὄν, ὡς ἂν πρὸς ἔξοδον έπειγομένων τὴν έξ Αἰγύπτου, μίμησαι σὺ

κάλλιον, ὡς εἰς ἔξοδον ἐπειγόμενος τὴν ἀπὸ κόσμου καὶ φθορᾶς. Σπουδὴ δὲ ἔστω, καὶ ῥαθυμία μηδαμῶς ἐν τῇ τοῦ Πάσχα βρώσει τῇ πνευμα 59.736 τικῆ. Καὶ καλὸν ἐνταῦθα τὸ σπουδαῖον, οὐ γαστριμαργίαν ἐπιφαίνων ἐσθιόντων ἠπειγμένως τὰ κρέα, ἀλλὰ φιλοθεότητα τῶν σπευδόντων ἀπὸ κόσμου πρὸς Θεόν. Ἐφ' ἑπτὰ δὲ ἡμέρας ἡ ἄζυμος τροφή, τουτέστι, διὰ πάσης ζωῆς τὸ εἰλικρινές. Διὰ γὰρ τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν ὁ σύμπαρ πολυπλασιάζεται χρόνος. Καὶ ὁ ζύμην ἔχων ἐξολοθρεύεται. Ἡ γὰρ τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου κακία ὀλέθριος καὶ οὐδαμῶς ἀναμίγνυσθαι δυναμένη τῇ τοῦ νέου ἀνθρώπου δικαιοσύνη καὶ ὁσιότητα. Καὶ ὄρας, ὅτι δίκαιος ὁ διὰ τὴν τοιαύτην ζύμην ὄλεθρος· διὰ δὲ τὴν κοινὴν τοῦ ἄρτου ζύμην οὐκ ἂν δικαίως ἔδοξε χαλεπαίνειν Θεός. Οὐ γὰρ φαίνεται τὸ δίκαιον ἐν τοῖς τύποις, ἀλλὰ ἐπὶ τῆς ἀληθείας ἐκλάμπει τε καὶ γινώσκειται· ὡσπερ καὶ αὐτὸ τὸ τῆς χρίσεως τοῦ αἵματος δοκοῦν ἀπρεπὲς εἶναι Θεῷ περιαιρεῖται, κατὰ τὴν ἀλήθειαν νοουμένου τοῦ τύπου. Ἀπρεπὲς γὰρ τὸ δοκοῦν χρῆζειν Θεὸν αἵματος σημείῳ πρὸς ἐπίγνωσιν τῶν Ἑβραϊκῶν οἰκιῶν· πρεπωδέστατον δὲ τὸ διὰ τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ αἵματος γινώσκεσθαι ἡμᾶς Θεῷ καὶ σώζεσθαι ὑπὸ Θεοῦ. Ἄρ' οὖν οὐχὶ καὶ τὸ τῆς περιτομῆς ἀπλῶς μὲν οὕτως ἀκούειν ἀπρεπὲς, ὡς Θεοῦ κελεύσαντος ὑπὸ σπουδῆς τὸν μέλλοντα τοῦ Πάσχα ἐσθίειν, εἰ μὴ ἐμπερίτομος εἶη, περιτέμενεσθαι, καὶ οὕτως ἐπὶ τὴν βρώσιν ἤκειν; Ἐὰν δὲ συνῆς τῆς περιτομῆς τὴν δύναμιν πνευματικῶς, μυστήριον ὄψει καὶ δοξάσεις Θεόν. Τοῦ γεννητικοῦ μέλους ἦν ἡ περιτομή. Ἀπὸ γενέσεως εἶχες, ὦ ἄνθρωπε, κάλυμμα, ὅπερ ἔδει σε περιαιρεῖσθαι, ἵνα ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ θεωροῖς ἀλήθειαν, καὶ μὴ κεκαλυμμένος τῷ σώματι καὶ γηϊνῷ καλύμματι περὶ τὴν ἀλήθειαν ἀναβλεποῖς.

Ὅταν γὰρ γυμνὸς γένη τοῦ σαρκικοῦ σώματος, ὡς πνεῦμα πρόσει πρὸς Χριστόν, καὶ κολλώμενος τῷ Κυρίῳ ἐν πνεῦμα γενήσῃ, μετέχων τὴν ἱεράν καὶ σωτήριον μετοχὴν, ἣν ἡ τῶν κρεῶν βρώσις ἐμήνυσε. Περιτέμενου δὴ καὶ ἀπεκδύου τὸ σῶμα μετὰ Χριστόν, κατὰ τὸν λέγοντα Παῦλον, ὅτι Περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῆς σαρκὸς ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ· καὶ οὕτω περιτεμνόμενος ἄπασαν φιλοχρηματίαν, φιλοδοξίαν, φιληδονίαν, τῆς μὲν πρὸς Θεὸν ἐμπίπλασο τροφῆς εἰς οὐρανὸν ἀναγωγούσης, ἐλευθερούσης ἀπὸ πονηρῶν ἀρχόντων, λυούσης ἀπὸ πόνων χαλεπῶν, ἔνδοξον καὶ μακαρίαν σοὶ τὴν εἰς Θεὸν ἐπάνοδον χαριζόμενος, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.